

Læringsmål:

44 a: Helsepersonelloven;
særlig om forsvarlighet,
hjelpeplikt, taushetsplikt og
meldeplikt, samt journalføring.
45: Finne frem i og følge opp
regelverk.

Helsepersonelloven

Helseavdelingen ved ass. fylkeslege Mette Hjermann og
jurist/seniorrådgiver Grete K Nielsen

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Dette blir det fokusert på

- I. Forsvarlighetskravet
- II. Dokumentasjonsplikten
- III. Taushetsplikt – opplysningsrett
- opplysningsplikt
- IV. Opplysningsplikten
- V. Klage

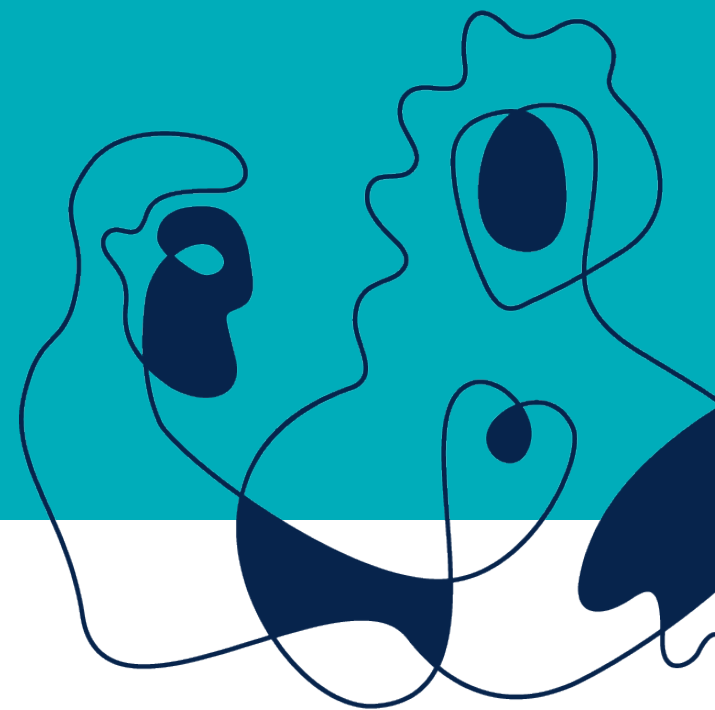

I. Forsvarlighetskravet

HPL § 4: Forsvarlighet: *Helsepersonell skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellets kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig. (...)*

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Hva betyr «*faglig forsvarlig*»?

- Faglig forsvarlig:
 - Legen må bruke sine fagkunnskaper i vurderingene (SOAP)
 - Fagmiljøet som til enhver tid legger innholdet i hva som er forsvarlig helsehjelp på de ulike områdene.
 - Faglige kilder som er med på å gi innholdet til dette begrepet: nasjonalfaglige veiledere, felleskatalogen, legemiddelhåndboken, NEL, Up to date, legevakthåndboka, medisinsk indeks,
- Omsorgsfull hjelp
 - Kommunikasjon. Ansvar på helsepersonell. Krav til profesjonalitet
- Helsepersonell: forutsetningene for å gi helsehjelpen, f.eks.
 - utdannelse, erfaringer, det systemet man jobber (rutiner, kollegaer, utstyr ol)

Forsvarlighetskravet. God praksis. «Beste praksis»

God praksis

Forsvarlighet

Handlingsrom

Stort avvik fra god praksis = uforsvarlig

Kasus 1

- Legevakten: mann på 60 år uten tidligere notater på legevakten. BT, puls, Hb og EKG innenfor normalen. Kona måtte hente han på jobb da han brått kjente seg kraftløs og ikke i stand til å vær på jobb. Han kommer gående til undersøkelsen, men støtter seg klart til sin kone. Det er synlig at han må ta seg sammen for å klare å snakke. Han sier at han kjenner seg kraftløs og sliten. Han faller nesten ut under samtalen. Du sender han hjem for å se dette an. Kontakt ved forverring eller ikke bedring.
- Er dette forsvarlig behandling?

Kasus 2

- En ny pasient på listen din kommer, og sier han må ha 100 Paralgin forte, 100 Imovane og 100 Sobril nå pga ryggsmarter, slik han fikk fast av forrige fastlegen, fordi han er tom. Du gir han dette, og sier at han må levere journalen til neste time.
 - Er dette forsvarlig?
 - Er dette unødvendig tidstap eller utgift?
- Hva skulle han ha gjort?
 - Reseptformidleren
 - Innhente tidligere journal
 - Insinuere videre plan

Kasus 3

- I starten av en konsultasjonene tar legen imot en telefonsamtale og pasienten instrueres om å gå ut av kontoret. Når pasienten kommer inn igjen, snakker legen en stund om hvor mange som skal snakke med han hele tiden. Legen har glemt alt som var sagt, pasienten måtte repetere alt. Legen kommer med stønn og sukk for at det tar tid. Da pasienten har snakket i 5 minutter avslutter legen konsultasjonen med at tiden er ute. Pasienten opplever at legen er mer opptatt av datamaskinen enn å lytte til pasienten, opplever seg ikke hørt og latterliggjort, pasienten fikk ikke avklart sin agenda og en ovenfra ned holdning fra legen.
 - Omsorgsfull?
- Pasient med FAS (føtalt alkohol syndrom) bestiller time for å avklare en melding legen har sendt om førerkortet. Legen startet med å si at pasienten har ubetalte regninger og at pasienten må ordne opp i dette selv. Deretter sier legen han vet pasienten har inntatt hasj og at det er mistanke om skadelig alkoholbruk. Pasienten går i forsvar og hisser seg opp. Legen sender han ut på gangen, og nekter ytterligere samtale fordi han føler seg truet.
 - Omsorgsfull?

Kasus: 4

- Du jobber i en liten kommune med 3 fastleger. Du har nettopp hatt en konsultasjon med en oppegående pasient på listen din for ryggsmarter. Han sender deg en venneforespørsel på Facebook.
 - Skal du godta den?
- Samme pasient kommer 1 uke etterpå og spør om Nobligan og sovetabletter, ettersom han har prøvd det fra en venn og det fungerte så bra. Han trenger bare minstepakning.
 - Vil din vurdering av dette bli påvirket av om du er venn med han på facebook?

II. Dokumentasjonsplikt

Helsepersonelloven

§ 39: Plikt til å føre journal

§ 40: krav til journalens innhold m.m

§ 41: Plikt til å gi pas innsyn

§ 42, 43 og 44: Retting og sletting av journal

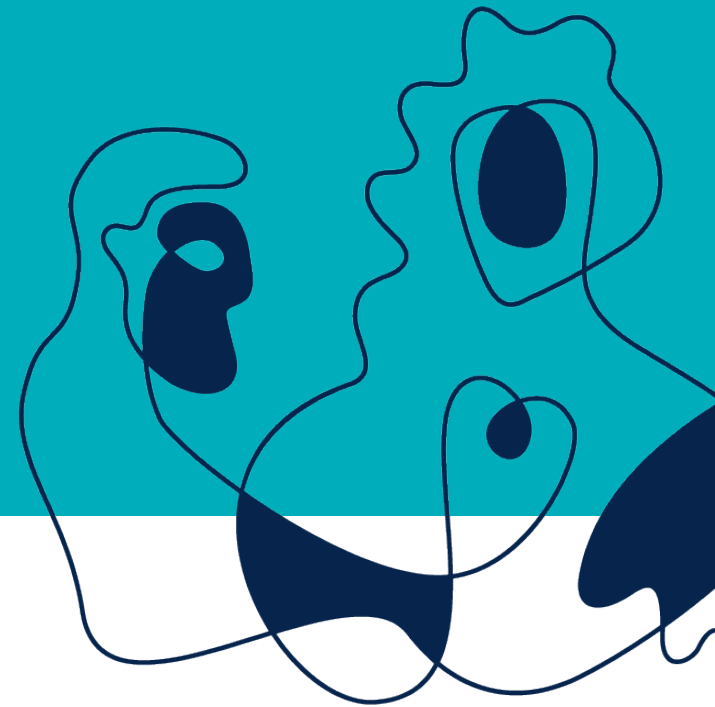
§ 45: utlevering og tilgang

§ 45 a: Epikrise

Pasientjournalforskriften

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Kasus 5

- Konsultasjon 1:
 - Diagnosen: skuldersmerter
 - Kommer for fornyelse av resept på Paralgin forte.
 - Rp. Paralginforte 100 stk x 2
- Konsultasjon 2:
 - Diagnose : situasjonsbetinget psykisk belastning
 - Har er lang samtale om situasjonene hennes nå. Hun er i en vanskelig periode og har kastet ut mannen.
 - Rp. Sobril 25 mg no 30 stk
 - Rp. Imovane 7,5 mg no 30 stk.
 - Sykemelding utskrevet.
- Journalføringsplikten oppfylt??

Journalnotater i allmennpraksis

- Bruker dere noe system eller oppsett på journalnotatene slik som på sykehuset?
- Lett å glemme diagnostiske vurderinger og behandlingsplan med mål??
 - Det er dette som er de viktige medisinske vurderingene i helsehjelpen.
- SOAP:
 - Subjektiv
 - Objektiv
 - Analyse
 - Plan
- «Fremkomme nok dokumentasjon til at neste lege forstår hva som er tenkt, gjort og planlagt rundt helsehjelpen»

III. Taushetsplikt – snoking- opplysningsrett - opplysningsplikt

§ 21: «Helsepersonell skal hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold som de får vite om i egenskap av å være helsepersonell.»

§ 21 a. Forbud mot urettmessig tilegnelse

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Kasus 6

Du ser statsministeren i korridoren på naboavdelingen på psykiatrisk avdeling. Du klarer ikke å la være å sjekke diagnose, men du går ikke lenger inn i journalen for ikke å «snoke».

- Er dette greit?
- Hvilke lover/bestemmelser regulerer dette?
 - HPL § 21a «urettmessig tilegnelse»

Sykehuset innkaller til møte fordi DIPS har registrert mange klikk uten tjenstlig behov på statsministeren. Du blir innkalt til dette møtet.

- Hva kan du gjøre hvis du oppdager dette på ditt sykehuset/din kommune?

Taushetsplikt – opplysningsrett – opplysningsplikt

Hovedregel: Taushetsplikt – unntak skal hjemles i lov

Unntak nr. 1

Samtykke

Unntak nr. 2

KAN

Unntak nr. 3

SKAL

1. Kona ringer for sin mann og lurar på om henvisningen til DPS er sendt eller ikke? § 22 og § 23 nr 1
2. Kan alt av helseopplysninger utleveres i skjema fra NAV? § 22
3. Mannen ringer og lurar på hva som feiler kona og vidare plan for behandlingen. Hun ble akuttinnlagt i går. Han er oppført som nærmeste pårørende. § 23 nr 1 og 2
4. Diskutere en pasient med en kollega for veiledning? § 23 nr 3
5. Ringe politiet dersom en pasient kjører bil når du nettopp har gitt muntlig kjøreforbud? § 23 nr 4
6. Når en bonde er så deprimert at han «glemmer» å passe dyrene? § 23 nr 5
7. Når en pasient/kollega er helsepersonell og du avdekker en rusavhengighet? Pasient: § 23 nr 4 høy terskel
Kollega: § 17 «skal»
8. Når en pasient forteller at han drepte et menneske eller utøvde overgrep mot barn? § 23 nr 4 kun ved gjentakelsesfare
9. Når ruskonsulenten ringer og lurar på om pasienten har kommet på timen? § 25
10. Når deltagere i ansvarsgruppa spør om helsetilstanden? §22/25
11. Når hjemmesykepleien spør om diagnoser på pasientene? §22/25

pasientene?

n du si?

§ 22: samtykke til å gi informasjon

§ 23 nr 1: til den som fra før er kjent med opplysningene

§ 23 nr 2: når ingen berettiget interesse tilsier hemmelighold

§ 23 nr 3: vidare når behovet for beskyttelse må anses ivaretatt ved at individualiserende kjennetegn er utelatt

§ 23 nr 4: vidare når tungtveiende private eller offentlige interesser gjør det rettmessig å gi opplysningene vidare

§ 23 nr 5: vidare når helsepersonell gjennom sin yrkesutøvelse har grunn til å tro at dyr blir utsatt for slik mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell at det anses rettmessig å gi opplysningene vidare til Mattilsynet eller politiet eller

§ 23 nr 6: vidare etter regler fastsatt i lov eller i medhold av lov når det er uttrykkelig fastsatt eller klart forutsatt at taushetsplikt ikke skal gjelde

§ 24: opplysninger om avdød person ved vektige grunner

§ 25: samarbeidende personell kan få opplysninger med mindre pasienten motsetter seg

§ 26: til administrative systemer for helsehjelp / internkontroll / kvalitetssikring

Når **skal** du melde?

1. Du opplever at dine kollegaer på hjerte avdelingen slutter i protest mot ledelsen, og det er alt for få på jobb. §17
2. Du får brev fra fylkesmannen om opplysninger i en tilsynssak. §17
3. En pasient ønsker IP, og har helsetjenester fra ulike aktører? § 38a samtykke
4. Du oppdager at en pasient har skadelig bruk av alkohol, og fortsetter tross kjøreforbud. § 34
5. En pasient forteller at han skal hjem å tenne på huset. § 7
6. Du observerer gjentatte ganger blåflekker på et barn, en mor som lukter alkohol og ikke oppmøte til viktige behandlinger. § 33

HPL § 17: Tilsynsmyndighet

HPL § 7: Nødetater, avverge alvorlig skade på person eller eiendom,

HPL § 32: Kommunale helse og omsorgstjenester (behov for tiltak ved samtykke)

HOL § 32 andre ledd, jf HOL § 10 n r 3: Kommunen ved gravid rusmisbruker

HPL § 33: Barneverntjenesten

HPL § 34: Fylkesmannen ved førerkort

HPL § 38 a: Koordinerende enhet: behov IP / koordinator (samtykke)

HPL § 35-37: Registre: fødsler, dødsfall helsereg...

Kasus 7

- Du har en pasient med fibromyalgi som har en sønn på 17 år med uttalt rusmiddel bruk. Han bor hjemme, er voldelig, ruser seg på det meste, går ikke på skole mm. Mor er svært bekymret og sliten. Av og til ønsker han hjelp.
- Hva kan du gjøre som fastlege?
 - Hjemmebesøk til mor, for å få kontakt med sønn
 - Tilby hjelp til sønn
 - Informerer pårørende
 - bekymringsmelding til kommunene pga rus (Hol § 10-1)
 - Hjelp fra barnevernet / meldeplikt
 - større mulighet for tvang (også over 18 år)

§§ 33

meldeplikt til barnevernet

- Helsepersonell skal uten hinder av taushetsplikt etter § 21 melde fra til barneverntjenesten uten ugrunnet opphold
 - a) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt»..
 - b) når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling, eller at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring»
 - c) når et barn viser alvorlige atferdsvansker i form av alvorlig eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller en annen form for utpreget normløs atferd,
 - d) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

IV. Klage

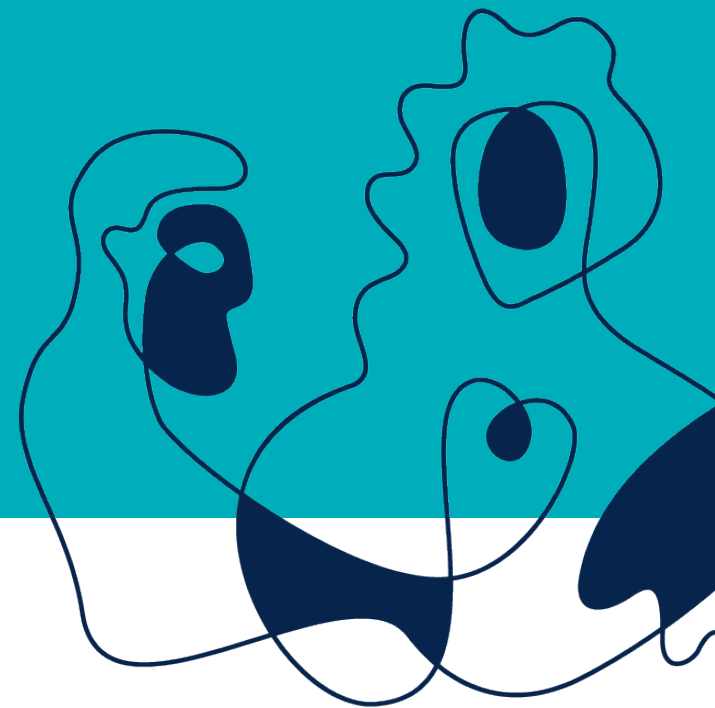
Pasient- og brukerrettighetsloven § 7-4

Lov om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenesten

Helsepersonelloven kap 10: tildeling og bortfall av autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Har noe gått galt?

Foto: Scanpix

- Mener pasienten at helsetjenesten har gjort noe feil?
- Klage til Fylkesmannen
 - Tilsynssak:
 - har helsepersonell / institusjonen brudt helselovgivningen?
 - Rettighetssak:
 - Har pasienten ikke fått helsehjelp han har krav på?
- Fylkesmannen
 - Oppretter sak dersom mistanke
 - Lokal avklaring / FM gjennomgår saken
- Statens helsetilsyn
 - Administrative reaksjoner

Reaksjoner - statens helsetilsyn

- Påpeke lovbrudd + råd og veiledning (Fylkesmannen)
- Administrative reaksjoner
 - Advarsel (faglige feil)
 - Tilbakekall (uegnethet)
 - Begrenset autorisasjon
 - jobbe underordnet
 - ha veileder
 - begrenset rekvisisjonsrett
- Søke om å få tilbake autorisasjonen
- Suspensjon
 - Grunn til å tro at vilkårene for tilbakekall er oppfylt
 - Fare for sikkerheten i helsetjenesten
- Foretaksstraff

Takk for oss!

Fylkesmannen i Oslo og Viken

